

Chemainus, một thị trấn nhỏ ở Vancouver, Canada, có thể tự hào là Viện bảo tàng nghệ thuật lộ thiên lớn nhất thế giới. Đó là một thị trấn nhỏ xúu với 3.500 dân cư, nằm cách thủ phủ bang Victoria của Canada độ một giờ chạy xe hơi về phía Bắc. Trước đây, hoạt động kinh tế chủ yếu của nó là khai thác gỗ (Canada là quốc gia có diện tích rừng thuộc loại cao nhất thế giới), nhưng rồi kỹ nghệ này suy tàn dần. Năm 1982, nhà máy xẻ gỗ của thị trấn, một nhà máy cưa thuộc loại lâu đời nhất của lục địa Bắc Mỹ, đã phải đóng cửa sau 120 năm hoạt động. Chemainus có nguy cơ suy sụp và trở thành thị trấn ma như số phận của nhiều thị trấn hẻo lánh khác.

phải trình duyệt mẫu vẽ chính xác cho hội đồng trước khi được phép thực hiện. Các cư dân chủ nhà muốn vẽ gì lên tường nhà mình cũng phải xin giấy phép (điều này rõ ràng phạm vào quyền tư hữu nhưng dân thị trấn vẫn không phản đối)...

Từ mùa hè năm 1982, 5 bức tranh khổng lồ đầu tiên ra đời, và mỗi mùa hè sau đó lại xuất hiện những bức tường mới. Đến nay, năm 1994, thị trấn đã có 32 bức tranh tường khổng lồ rải khắp thị trấn. Dọc trên hệ phố, người ta vẽ những dấu chân màu vàng để hướng dẫn du khách đường đi thăm tất cả những bức tranh tường này.

Chemainus trở nên nổi tiếng trên thế giới nhiều thành phố thị trấn khác ở Mỹ, Canada, Úc đã bắt chước họ và xuất hiện những thành phố tranh

văn hóa đã đánh giá cao các công trình tranh tường này của Chemainus về tính xác thực và nhân văn của chúng.

Có những bức tranh cho người ta thấy sự hiện diện của nhiều chủng tộc tại thị trấn này cùng với đóng góp của họ trong việc xây dựng và phát triển thị trấn: như cảnh người da đỏ, người Trung Quốc đang đốn gỗ, tải gỗ lên tàu, cảnh những cô gái Nhật Bản vui chơi trong một dịp lễ hội... Tất cả đều được vẽ dựa theo ảnh chụp tư liệu, nghĩa là chúng mô tả những khuôn mặt có thật, những sự việc và nơi chốn có thật nên bảo đảm giá trị lịch sử của tác phẩm.

Những bức tranh tường ấy đến nay đã hoàn tất được mục tiêu ban đầu của nó, là tái tạo sự phồn thịnh kinh tế cho thị trấn. Từ năm 1982 tới nay, có đến 80 cơ sở kinh doanh mới đã mọc lên ở thị trấn nhỏ xúu và thừa thớt dân này. Đó là những nhà hàng, tiệm giải khát, cửa hàng đồ cổ- đồ lưu niệm, phòng trưng bày nghệ thuật, tiệm bán đồ chơi... Hàng năm, có khoảng nửa triệu du khách đã ghé thị trấn để tham quan những bức tranh tường đã khiến Chemainus trở nên đặc biệt sinh động hơn hẳn các thị trấn khác cùng quy mô.

Tuy các du khách thường chỉ ghé qua Chemainus trong vài tiếng đồng hồ (nó chỉ là điểm ghé thăm, chứ không phải điểm đến), nhưng sự có mặt của du khách như thế cũng làm phục sinh thị trấn: một nhà hát 270 chỗ ngồi vừa được xây dựng góp phần nâng cao đời sống tinh thần cho các dân địa phương, công ty khai thác gỗ Mac Millan Bloedel đã đầu tư xây dựng nhà máy khai thác chế biến gỗ hiện đại trị giá hàng triệu đô la và tạo thêm công ăn việc làm cho dân chúng.

Những công trình văn hóa nghệ thuật, được đầu tư và thực hiện một cách cẩn thận nghiêm túc, không phải là chỉ có thể vực dậy đời sống kinh tế của một thị trấn 3.500 dân, mà chúng còn nhiều tác dụng và giá trị khác cần lưu tâm khảo sát.

NGUYỄN THANH
(theo Morning Calm)

PHÁT TRIỂN KINH TẾ 61

THỊ TRẤN TRANH TƯỜNG

Hội đồng thị trấn tức tốc phải tìm phương cứu vãn và họ đề ra chương trình tái sinh thị trấn (sửa sang hạ tầng cơ sở, vệ sinh môi trường...) nhưng họ hiểu còn phải làm thêm một việc gì lý kỳ khác để thu hút du khách, vì họ hiểu khi không có tài nguyên kinh tế thì chỉ còn cách sống nhờ vào du lịch.

Karl Schutz, một cư dân thị trấn, chính là người đã vạch ra phương cách vực thị trấn dậy. Ông là di dân gốc Đức, chủ cửa hàng đóng đồ gỗ. Đời ông có một lần du lịch đến Rumania hồi thập niên 70 và ông bị ấn tượng rất mạnh về những bức tranh tường được vẽ cách đây chừng 4 thế kỷ trong vô số các tu viện của xứ này. Ông đã đưa ý này ra với hội đồng thị trấn và được chấp thuận.

Thị trấn đã làm việc này một cách cẩn thận chứ không ẩu tả. Họ quyết định những bức tranh tường phải phản ánh lịch sử thị trấn (từ thời khai hoang định cư, phát triển nghề khai thác gỗ, sự có mặt của nhiều sắc dân di cư đến đây, những hình ảnh về sinh hoạt và lao động của thị trấn...). Các họa sĩ chuyên nghiệp vẽ tranh tường của nhiều nước được mời tới cộng tác và

tường và họ thường tổ chức liên hoan, triển lãm công trình và trao đổi giao lưu với nhau.

Họa sĩ thực hiện phải là họa sĩ chuyên vẽ tranh tường, có bề dày nghề nghiệp, theo trường phái hiện thực tả chân, và phải trải qua cuộc tuyển chọn của hội đồng thị trấn. Đề tài vẽ của họ do hội đồng chọn từ các ảnh chụp tư liệu, các sách vở về lịch sử thị trấn và khu vực, rồi sau đó giao cho các họa sĩ đã vượt qua đợt tuyển chọn lo phần thực hiện. Đa số các bức tranh tường này được hoàn tất trong vòng 3 đến 6 tuần. Họa sĩ từ rất nhiều nước (Canada, Anh, Scotland, Đức, Rumania, Nam Phi, Mỹ...) đã đến đóng góp vào di sản nghệ thuật của thị trấn này.

Tháng 7 và tháng 8 hàng năm, thị trấn đều tổ chức liên hoan tranh tường, các họa sĩ khắp nơi đổ về đây để trưng bày tác phẩm trước dân địa phương và du khách, và cũng để tham dự cuộc thi. Tuy nhiên năm 1994, thị trấn không dự định thực hiện thêm bức nào mà chỉ có kế hoạch tu bổ bảo trì những tác phẩm đã có.

Ngoài các nhà phê bình nghệ thuật, còn có nhiều nhà sử gia và nhà